

Saksbehandler: Olav Fykse Tveit

Referanser:

MKR/AU 38/04

KR 14/05

Saksdokumenter:

Sakspapir til Kirkerådet (KR 14/05) *(vedlagt)*

En misjonerende kirke (KM-temaet generelt) *(vedlagt)*

Notat om Premissene for Den norske kirkes møte med andre religioner *(vedlagt)*

Notat om Norsk asyl- og flyktningepolitikk *(vedlagt)*

Notat om En misjonerende kirke (som KM-sak) *(vedlagt)*

Kirkemøtesaker

Forslag til vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar informasjonen om oppfølgingen av hiv/aidssaken på KM 2003 til orientering.
2. Mellomkirkelig råd opprettholder ønsket om at "En misjonerende kirke", "Premissene for Den norske kirkes møte med andre religioner" og "Norsk asyl- og flyktningepolitikk" settes opp på sakslista for KM 2005 og ber KR følge opp dette.
3. Til forberedelsene av disse sakene vil MKR særlig bemerke at det bør legges vekt på følgende som kom fram under samtalen i møtet:

.....

Saksorientering

Det vil bli gitt en muntlig orientering om oppfølgingen av hiv/aidssaken som var oppe på KM 2003.

Til sitt møte 6.-8. mars har KR under KR 14/05 laget et forslag til saksliste for KM 2005 der bl.a. "En misjonerende kirke", "Premissene for Den norske kirkes møte med andre religioner" og "Norsk asyl- og flyktningepolitikk" er inkludert (se vedlegg).

MKR bør drøfte innhold og profil på disse sakene med utgangspunkt i de tre skissene som er laget. Selv om Kirkerådet allerede har disse tre sakene på sitt forslag til saksliste til Kirkemøtet, bør MKR komme med en kort begrunnelse overfor Kirkerådet og Kirkemøtet om hvorfor vi ønsker å få disse sakene opp på KM 2005.

Saksbehandler: Tone Thorp

Saksdokumenter:

Kirkemøtet 2005: En misjonerende kirke, notat fra Tore Laugerud, 16.02.05 (vedlegg)

Kirkemøtet 2005. Program og foreløpig saksliste. Evaluering Kirkemøtet 2004

Sammendrag

Det er Kirkerådet som forbereder og tilrettelegger saker for Kirkemøtet og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet. Kirkerådet bes derfor om å bidra i evalueringen av Kirkemøtet 2004. Erfaringene fra Kirkemøtet 2004 har betydning for planlegging av kommende kirkemøter.

Det legges frem for Kirkerådet forslag til foreløpig saksliste for Kirkemøtet 2005. Kirkemøtets hovedtema "En misjonerende kirke" vil prege hovedforedrag, saker og øvrig program under Kirkemøtet.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2005:

Sak KM 01/05:	Innstilling fra Protokollkomitéen
Sak KM 02/05:	Valg og oppnevninger: - Valg av dirigentskap - Valg av tellekorps - Valg av komitéledere - Valg av nominasjonskomité - Supplerende valg til Kirkerådets evalueringsnemnd - Valg av ny lærenemnd
Sak KM 03/05:	Statsbudsjettet 2007
Sak KM 04/05:	Orienteringssaker: - Statusrapport for arbeidet med "Trosopplæring i en ny tid"

	-	Statusrapport for arbeidet med kirkelige reformer
	-	Foreløpig rapport og orientering om forsøk med valgordninger
	-	Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2005
	-	Protokoll fra Bispemøtet 2004-2005
	-	Årsmelding 2004 Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet
	-	Årsmelding 2004 Døvekirkenes fellestråd
	-	Foreløpig rapport om valgordninger – utvidet forsøkshjemmel
Sak KM 05/05:		Misjonerende menigheter
Sak KM 06/05:		Premisser for kirkens møte med andre religioner
Sak KM 07/05:		Norsk asyl- og flyktningepolitikk
Sak KM 08/05:		Kirkelig kulturmelding
Sak KM 09/05:		Kirkelig organisering/inndeling
Sak KM 10/05:		Samordnet arbeidsgiveransvar
Sak KM 11/05:		Valgmenigheter

2. Hovedtemaet for Kirkemøtet 2005 er "En misjonerende kirke". Kjetil Aano forespørres om å holde hovedforedraget i tilknytning til hovedtemaet.

3. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2005 med utgangspunkt i det fremlagte notat og synspunkter som fremkom i møtet.

Kirkemøtet 2005: En misjonerende kirke

Notat fra Tore Laugerud 16.02.05

En arbeidsgruppe i sekretariatet bestående av Erling J. Pettersen, Olav Fykse Tveit, Tone Torp og Tore Laugerud arbeider med Kirkemøtets profil. Dette notatet er utarbeidet gjennom en prosess i gruppa. Det legges fram i SKRs, MKRs og KR's marsmøter med tanke på å få innspill fra rådene til den videre forberedelsen av Kirkemøtet.

Temaet: En misjonerende kirke

"En misjonerende kirke" er et tema som berører alle de sentralkirkelige rådene. I sekretariatets nåværende organisering er det forankret på en særlig måte i avdelingen for økumeniske og internasjonale spørsmål.

Temaet er hentet fra Den norske kirkes visjon/formålsbestemmelse - "...en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke"- og inngår i en tematisering av visjonen gjennom fire etterfølgende kirkemøter. Det er en utfordring å sikre en dyptgående og profilert presentasjon av temaet "en misjonerende kirke", som samtidig ivaretar sammenhengen og den innholdsmessige konsistens med presentasjonen av de to foregående og det kommende KM-temaet.

KM 2004 vedtok uttalelsen "Den norske kirkes identitet og oppdrag" (IoO). Denne legger føringer for tematiseringen av visjonen. Et grunnleggende premiss i uttalelsen er at folkekirkebegrepet relaterer til alle de fire adjektivene i visjonsformuleringen: bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen. Det er mao Den norske kirke som en misjonerende *folkekirke* som skal tematiseres.

KM 2004 ga viktige bidrag til forståelsen av DNK som folkekirke. Den er "en bekjennende kirke", slik dette uttrykkes i IoO, 2 og 3, jamf. også hovedforedraget med den etterfølgende debatt. Videre er den en kirke som anerkjenner og støtter religionsfrihetsprinsippet (IoO, 23) og avviser monopolisering og etnisk eksklusivitet (27). IoO benytter ikke folkekirkebegrepet i omtalen av DNK som majoritetskirke (24) og tradisjonsforvalter (25), men i omtalen av kirkens nærvær i folkelivet (26). Dette leder i retning av et folkekirkebegrep som mer uttrykker en måte å være kirke på, enn den tallmessige tilslutningen til kirken og de kirkelige tradisjonenes gjennomslagskraft i samfunnet, selv om de sistnevnte faktorene selvsagt er av betydning for DNKs aktuelle stilling som folkekirke.

Problemområder knyttet til behandlingen av temaet

Misjon har en sterk plass i manges hjerter i vår kirke. Samtidig står store grupper på avstand av misjonsaktivitetene og mange kjenner seg usikre eller fremmede overfor begrepet. Det gir en

krevene utfordring når Kirkemøtet skal tematisere "en misjonerende kirke". KM 2005 bør ha en dobbel ambisjon: å varme de som allerede har hjerte for misjon og samtidig rydde vei for at for at misjon kan vokse seg sterkere i hele kirkens hjerte. Det siste kan bare skje ved at det skapes nye bilder av misjon. Utfordringen er å slå i stykker gamle bilder og skape nye hos noen, på en slik måte at andre fremdeles kan gjenkjenne det Gud har nedlagt som et kall hos dem. Utfordringen berører flere problemområder. I det følgende nevnes noen av de viktigste.

Misjon og folkekirke – de døpte som "misjonsmark"

Begrepet misjon assosieres i Den norske kirke primært med *misjonsvirksomhet*, eventuelt med *misjonsorganisasjoner* (jamfør bruken av ordet i bestemt form "misjonen"). Sekundært kan det betegne *misjonsoppdraget*. Disse begrepsassosiasjonene er viktige. De viser at misjon er sterkt knyttet til et praktisk fromhetsmønster med sterk vekt på kristen handling og ansvar som svar på opplevelsen av Guds frelse. Dette fromhetsmønsteret sprang ut av vekkelsesbevegelsene på 18- og 1900 tallet, og står i spenning til en mer folkekirkelig kristendomsforståelse. I de samiske områdene preget av den læstadianske vekkelsen framtrer det som noe som kommer utenfra.

Misjon assosieres primært med *ytremisjon*, men brukes samtidig som samlebetegnelse for ytre- og indremisjon. Spenningene er særlig knyttet til indremisjon. Johnson-vekkelsen skapte et skille blant kirkens døpte medlemmer i "vakte" og "ikke vakte". Misjon ble knyttet til dette skillet på en dobbel måte: ved at førstnevnte gruppe betraktet seg – og ble oppfattet – som utøverne av misjon, og ved at sistnevnte gruppe ble betraktet – og oppfattet seg – som en "misjonsmark". I forbindelse med ytre misjon er dette skillet mindre tydelig. Det viser de positive holdningene til ytre misjon i folkekirken og de mange misjonsforeningene med folkekirkelig profil og deltagelse.

Kirkemøtet har tatt et oppgjør med skillet og vil bekrefte og ivareta alle døpte som fullverdige medlemmer av kirken (jamf. IoO, 11). Det gjenstår å avklare hva dette innebærer med tanke på DNK som en misjonerende kirke lokalt. Noen ansatser er gitt i IoO, 4 som slår fast at "det er en forpliktelse for kirken å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og hele verden". Videre heter det at kirken skal "kalle mennesker til å la seg forsones med Gud og med hverandre" og at "kirkens misjon skal preges av vilje til å lytte og møte alle mennesker og kulturer med respekt". Se også IoO 8 (Gudstjenesten) og 10 (Trosopplæring).

Kjernen i problemområdet misjon og folkekirke synes å være at misjonsbegrepet har blitt knyttet til vekkelsens "ordo salutis". Det preger oppfatningen av misjon i kirke og samfunn. Det er viktig å få fram at gjennom ytre misjon har DNK fått en utvidet erfaring av hvor mangfoldig menneskers veier til - og uttrykk for - tro er. Videre er det viktig å få fram at moderne kirkeveksttenkning har forlatt vekkelsens metodikk: å bringe enkeltmennesker fram til valgsituasjoner. Mac Gavran uttrykte sitt misjonsprogram som å hjelpe mennesker "to embark on the life-long journey of christian discipleship" (kalt "perfecting") og å forme "communities of pilgrim believers".

En misjonerende folkekirke som tar dåpen på alvor ser *alle* døpte som kalt til misjon og samtidig som en "misjonsmark". Dette utgangspunktet åpner for å forholde seg til forskjellene mellom kirkens medlemmer på en annerledes måte. Biskop Gunnar Stålsett forteller i et 70-års intervju om et møte han som gymnasiast hadde med noen misjonærer. Det ble avgjørende for livsveien: "Jeg forsto at de hadde en dypere forståelse av tro og tjeneste enn jeg til da hadde fått med meg. Dette ble et kall til meg, en fornyelse og en omvendelse til det jeg hadde i min dåp" (VL 9.2.05).

Språk, kultur og makt

Som et sterkt kulturelement i kirke og samfunn har misjonsvirksomheten utviklet en egen språkbruk og egne kulturelle former. En slik fastlagt språkbruk kan føre til at mennesker som ikke deler dette språket definerer seg ut i forhold til misjon. Videre kan det hindre en mangfoldig og relevant formidling av evangeliet når samfunnet endrer seg.

Særlig er det viktig å avvikle den makt- og krigsretorikken som gjennomsyrrer deler av det gamle misjonsspråket. Både for å: 1) fornye og grunnfeste kirkens misjon i de bibelske Gudsrikeverdiene som Jesus bar fram, i spenning til samtidens Guds-*Herrevælde*-forestillinger; 2) tiltale moderne mennesker som er preget av frihets- og likhetsverdier; 3) gjennom vår deltagelse i den verdensvide misjon å være budbærere om fred og skapere av fred. Dette er en økende utfordring i en verden preget av fiendskap, konflikter og krig, ofte med religiøse overtoner. Det er også viktig at kirke og misjon bevisstgjøres om sin makt – som forvaltere av tro, og gjennom ordninger - og ansvarliggjøres i måten denne makten utøves på.

Misjon i møte med samisk kristendomsforståelse og identitet

Sørsamisk kirkeliv ønsker å ha sitt fundament i folkekirken. Samtidig ønsker man å legge opp arbeidet på samiske premisser. I nord preges samisk kirkeliv av ulike læstadianske retninger. Misjonsbegrepet er i stor grad identifisert med Samemisjonens virksomhet og Indremisjonen. Misjon har aldri slått rot i samiske miljøer i nord. Det henger sammen med flere forhold: 1) Misjonsorganisasjonene er styrt og forankret til miljøer lenger sør i landet. 2) Saken: Å vekke til tro er viktig i læstadianismen. Evangeliseringsmetodene er imidlertid særegne: Omreisende predikanter rekrutteres og utrustes gjennom personlig oppfølging av forsamlingslederne. Begrepet misjon er assosiert med en skolebasert forkynnelse som kommer fra autoriteter uten forankring i det samiske. 3) Sistnevnte form for evangelisering ble drevet av nordmenn, hvor samer ble en passivt mottagende part. 4) Misjonsvirksomheten ble drevet uten kjennskap til samisk kultur og språk. Styrking av samisk identitet var fraværende.

Langt på vei gjelder det samme for samers møte med kirkeinstitusjonen. Kirken har tatt et oppgjør med mange sider av sin rolle i samiske områder. Misjonsorganisasjonene bør utfordres til å gjøre det samme. I økende grad har samer selv blitt villige til å gjøre en tjeneste i DNK. Det åpner for et spennende spørsmål: Hvordan vil en misjonerende kirke se ut med forankring og utgangspunkt i det samiske? Et annet spørsmål er hvilken rolle samisk kirkeliv har i kirkens globale misjon. Gjennom samarbeid med misjonsorganisasjonene har enkelte menigheter i samiske områder knyttet kontakt til kirkelige institusjoner og menigheter av indianere i sør.

I midten av kirkens identitet og oppdrag – eller et særanliggende

Problemområdet har både en organisasjonsmessig og en teologisk side. Historiske forutsetninger førte til at misjon i DNK ble ivaretatt gjennom misjonsorganisasjoner, på basis av foreninger. Da rådsstrukturen og den nye kirkelige aktiviteten vokste fram i DNK, ble misjonens tyngde og tilstedeværelse midt i kirkens liv utydeliggjort. SMM ble dannet for å integrere misjon i den nye menighetsaktiviteten og gi den en plass i sentrum av kirkens liv. Den økumeniske bevegelse og mange kirker gikk lenger gjennom en fullstendig integrasjon av misjonsvirksomheten i kirkestrukturen. I Norge bidro dette til å skape avstand og spenninger mellom misjonsorganisasjonene og den økumeniske bevegelse.

Dette griper over i en diskusjon om misjonsforståelsen. Den tradisjonelle forståelse av misjon i DNK er å forkynne evangeliet og bygge kirke der det blir tatt i mot i tro. Dette bryter mot en bredere forståelse av misjon som uttrykk for kirkens totale oppdrag (jmf. det engelske "mission"). Mange har forsøkt å bygge bro mellom en snever og en bred forståelse av misjon. Lesslie Newbigin skjelnet mellom en spesifikk misjonsintensjon, som består i å krysse grensen mellom tro og vantro, og en bredere misjonsdimensjon som ligger i alt kirken gjør: "Unless there is in the life of the Church a point of concentration for the missionary intention, the missionary dimension which is proper to the whole life of the Church will be lost".

Å være en misjonerende kirke i fellesskap med andre kirker

Misjon er et felles oppdrag for den verdensvide kirke. Den økumeniske utfordringen til å drive misjon i fellesskap med andre kirker må løftes høyt. Det betyr bl.a. at når norske misjonsorganisasjoner starter arbeid i områder med nærvær av kristne kirker, må dette skje etter henvendelse fra eller i samråd med lokale kirker, lutherske eller andre. Arbeidet bør drives integrert i den lokale kirke og reguleres av samarbeidsavtaler preget av likeverd mellom partene. Også utfasingen av et engasjement i et område må skje i samråd med den lokale kirke. De relasjoner som er skapt gjennom misjon kan ikke kuttes av, men bør søkes videreført på nye måter. Forholdet mellom misjon og kirke bør preges av gjensidig åpenhet og deling av ressurser. Når samarbeidspartnerne har svært ulik økonomisk og materiellmessig styrke, er det særlig viktig å sikre relasjonen mot å utvikle seg i retning av en makt-avmakt relasjon.

DNKs lokale menigheter utfordres til å være misjonerende menigheter i samarbeid med menigheter tilknyttet andre kirkesamfunn. Kirker i andre land vil i økende grad betrakte Norge som et aktuelt sted å drive arbeid. Det kan gjelde kirker DNK eller misjonsorganisasjonene har samarbeidsavtaler med, eller kirker som står i kontakt med innvandregrupper i Norge. Dette vil utfordre holdninger i DNK.

Religionsmøtet - Misjon og dialog

Problemområdet har mange viktige og omdiskuterte sider: Hvilke holdninger formidler kirken til nærværet av andre religiøse tradisjoner i samfunnet? Hvilke holdninger og motivasjon har kirken til at mennesker møtes på tvers av religionsgrensene? Hvilken religionsteologi legger kirken til grunn for religionsmøtet? Med utgangspunkt i IoO,4 - "For kirken er det en forpliktelse å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og over hele verden" - hvilken motivasjon, evne og drivkraft har kirken til evangeliefordring over religionsgrensene? Hvilket engasjement har kirken i lokal, nasjonal og internasjonal religionsdialog? MKR har foreslått at det blir en egen sak på kirkemøtet om *Premisser for kirkens møte med andre religioner* (se nedenfor).

Lokalmenighetens struktur

På 1960-tallet rettet KV søkelyset på sammenhengen mellom misjon og den lokale menighets struktur: "Does it enable and encourage members of the congregation to go out into the world and live out the Gospel? If not, what changes in structure are needed?" På bakgrunn av integrasjonen av misjon i kirkestrukturen søkte man gjennom studieprogrammet "The Missionary Structure of the Congregation" etter veier til å fornye og reformere kirkelige strukturer, for å skape økt engasjement for misjon. Fokuset på lokalmenighetens rolle i misjon ble videreført gjennom

kirkeveksttenkningen i den evangelikale misjonsbevegelsen. På 1990-tallet ble det tatt nye initiativ knyttet til begrepene "misjonerende menigheter/misjonale kirke". Initiativet går på tvers av økumeniske og evangelikale miljøer. Hovedfokus er å fremme kultur- og samfunnsanalyse samt å utvikle en misjonale ekklesiologi som basis for kirke- og menighetsutvikling.

I DNK har Kirkerådet tatt opp dette anliggendet gjennom SMM-prosjektet "Menighet i bevegelse". Erfaringer fra dette prosjektet bør fram i Kirkemøtets diskusjoner. Spørsmålet om lokalmenighetens misjonerende struktur griper over i Kirkerådets pågående arbeid med kirkelige reformer og Bispemøtets arbeid med nye menighetsformer. De nye menighetsformene har gjerne en misjonerende intensjon. Samtidig er spennet meget stort fra Lundehaugen over NMSs menighetsplantinger i samarbeid med bispedømmer og til forsamlingsdannelser på bedehus i regi av Normisjon, NLM og Vestlandske Indremisjon. Selv om diskusjonen om misjonerende menigheter griper over i diskusjonen om nye menighetsformer, er det viktig å få fram at det er en utfordring for alle menighetstyper i DNK hva det innebærer å være en misjonerende menighet og hvordan dette aspektet av menighetens liv kan utvikles i ulike kontekster.

Kirkemøtet 2005 bør gå i disse problemstillingene. På hvilken måte – og på hvilke programposter (se nedenfor) - må man finne ut av etter hvert som planleggingen tar konkret form.

Kontekster for en misjonerende kirke

Kirkemøtet bør også peke ut de viktigste kontekstene og gi innspill til aktuelle utfordringer for en misjonerende kirke. Nedenfor er noen aktuelle kontekster listet opp, uten å utfoldes nærmere:

- det multireligiøse
- åndelig lengsel
- materialistisk likegyldighet
- trosopplæring (døpe og lære nye generasjoner)
- multisamfunnet
- folkegrupper som ikke kjenner evangeliet
- samarbeid med partnerkirker

Oslo bispedømme har vært i kontakt med Kirkerådet om sitt prosjekt "Gud i storbyen" og fremmet ønske om at dette kan inngå som en del av temaet "en misjonerende kirke" på KM 2005. Prosjektet handler bl.a. om nye kirkelige nærværsformer og hvordan evangeliet kan formuleres i en storbykontekst, og representerer en ny tenkning og metodikk. Også andre bispedømmer har relevant erfaring på området, bl.a. Bjørgvin. Anliggendet har tilknytningspunkter både inn mot misjonerende menigheter og saken om premisser for religionsmøtet.

Et viktig spørsmål er hvordan man skal anlegge ungdomsperspektivet. Ungdomsarbeid kan framstilles som en utfordring for en misjonerende kirke. Og/eller man kan framstille unge som viktige ressurser i kirkens misjon. Unge har ofte tenkemåter, holdninger og praksis som forstyrrer de tradisjonelle spenningsaksene i kirke og misjon. Spørsmålet om ungdomsperspektivet leder derfor videre til et spørsmål om hvilken vekt tradisjonelle problemstillinger skal ha i forhold til det mer innovative, i KMs behandling av en misjonerende kirke. Det holdes kontakt med forberedelsen av Ungdommens kirkemøte, som også vil ha misjon som hovedsak.

Hvordan de ulike kontekstene og utfordringene skal inn må det også tas stilling til etter hvert som planleggingen tar form.

Temaet i Kirkemøtets ulike programposter

Det er ønskelig at temaet "En misjonerende kirke" setter et helhetlig og gjennomløpende preg på Kirkemøtet. Det innebærer at det må tenkes inn i forhold til ulike programposter. Dette krever god tid til planlegging, forberedelse og koordinering.

Lederens tale

Temaet bør få en bred oppmerksomhet i lederens tale. Talen bør også trekke noen tråder fra Kirkemøtet 2003 og 2004, og fram mot Kirkemøtet 2006.

Konkrete innholdselementer kan være:

- konkrete erfaringer, fortellinger, bilder
- bekrefting av kall og tjeneste i menigheter og organisasjoner
- berøring av noen problemområder og kontekster
- omtale av LVFs misjonsdokument, KVs misjonskonferanse
- misjonens verdi i et samfunnsmessig perspektiv

Hovedforedrag

Kjetil Aano foreslås som hovedforedragsholder. Dette begrunnes i hans sentrale posisjon som generalsekretær i NMS, medlem av AU i SMM, medlem av MKR, med i DNKs delegasjon til KVs misjonskonferanse i Aten 2005, partner i DNKs samarbeidsavtale med ELCSA, m.m. Forslaget ble fremmet for Kirkerådet 01.02, men ble utsatt. Fremmes på nytt i mars-møtet. Valget av en mannlig hovedforedragsholder, øker kravet om en bevisst håndtering av kjønnsperspektivet i forhold til andre deler av Kirkemøtet. Det vil også øke behovet for å se i retning av en kvinnelig hovedforedragsholder på neste års kirkemøte.

For at hovedforedraget kan inngå på en god måte i en helhetlig presentasjon av temaet legges det opp til at det utarbeides i en prosess som involverer høringspersoner i sekretariatet.

Undertegning av samarbeidsavtale med ELCSA

MKR ønsker at en samarbeidsavtale med Den evangelisk-lutherske kirke i Sør-Afrika skal inngås på Kirkemøtet. Det innebærer at det inviteres (en) gjest(er) fra Sør-Afrika. Undertegningen av avtalen involverer også generalsekretæren i NMS. Dette og andre forhold (presseoppbud, deltagelse på åpningsgudstjeneste m.m.) peker i retning av åpningsdelen som et gunstig tidspunkt for undertegning av avtalen. Det vil også sette Kirkemøtet i et historisk perspektiv, i og med at Sør Afrika var startpunktet for selvstendige misjonsinitiativ i DNK. MKRs sekretariat har ansvaret for planleggingen og oppfølgingen av dette.

Gjester

I tillegg til gjest(er) fra Sør-Afrika, har det vært på tale å invitere LVFs generalsekretær Ismael Noko. Andre gjester ? Kjønnsperspektivet.

Høring/seminar

Det forberedes en høring/seminar der norske misjonsledere, internasjonale gjester og noen fra Kirkemøtet deltar sammen. Noen aktuelle navn: generalsekretær Grethe Raddum, Den Norske Tibetmisjon, biskop Laila Riksaasen Dahl.

Case-studier/fortellinger fra menigheter

Det er ønskelig å la noen case-studier/fortellinger fra menigheter i ulike bispedømmer inngå i programmet. Det vil bidra til jordnærhet i behandlingen av temaet og synliggjøre menighetene/bispedømmene som redskaper i en misjonerende kirke. Kanskje kan dette fungere som virkelighetsbilder inn i seminaret/høringen? Samiske anliggender og storbyanliggendet kan også ivaretas gjennom dette.

Gudstjenester og bønneliv

Gudstjenester og bønneliv bør smake av den verdensvide kirke og misjon. Estrid Hessellund er bedt om å ta ansvar for dette. Det skal opprettes en gruppe rundt henne. Fremdrift ?

Saker

MKR har foreslått at følgende saker settes opp på sakslista til KM 2005:

- Premisser for kirkens møte med andre religioner
- Norsk asyl- og flyktningepolitikk
- Misjonerende menigheter

Fra Kirkerådets side ligger det an til en sak om "Kirkelig kulturmeldning".

En sak om *Misjonerende menigheter* vil være meget tett på Kirkemøtets tema *En misjonerende kirke*, men har et mer spesifikt menighetsfokus. Den bør vinkles slik at den gir plass til erfaringsmaterialet fra prosjekt Menighet i bevegelse. Andre sider av temaet *en misjonerende kirke* kan knyttes til leders tale, hovedforedrag, seminar m.m. Hvorvidt dette er tilfredsstillende avhenger av hva rådene ønsker at *Kirkemøtet skal vedta*. En annen mulighet er at Kirkerådet vedtar en sak med en profil som kan supplere en sak om *misjonerende menigheter/menighet i bevegelse*.

En kort, foreløpig skisse til saksprofil vil bli lagt fram på MKRs møte i mars.

En sak om *Premisser for kirkens møte med andre religioner* har også stor relevans i forhold til Kirkemøtets tema. Den spesifikt (religions)teologiske profilen i saken er noe nedjustert, bl.a. fordi Teologisk Nemd trenger mer tid til å arbeide med dette.

Kirkerådet har vedtatt å oversende til KM 2005 et innspill fra Agder bispedømme i 2004 som spør hvordan kirken i dagens flerreligiøse Norge med et relativiserende driv i trosspørsmål, kan gå inn i religionsdialogen og –møtet og samtidig opprettholde sin bekjennelse av Jesus Kristus som "veien, sannheten og livet". Også i forhold til DNK som en misjonerende kirke - og for å kunne skape gode holdninger til religionsmøtet - er det en viktig utfordring for Kirkemøtet i denne saken å vise en tydelig vei mellom religiøs relativisme og fundamentalisme. Det holdes kontakt med Agder bispedømme om dette. En skisse til saksprofil vil bli lagt fram for MKR i mars.

Saken om *Norsk asyl- og flyktningepolitikk* synes ikke å relatere direkte til KMs tema, slik den er formulert. Innvandringen fører utvilsomt med seg nye utfordringer for misjonerende menigheter, og for religionsmøtet. Disse aspektene må imidlertid ivaretas gjennom de nevnte sakene. En skisse til saksprofil vil bli lagt fram for MKR i mars.

Hvilket perspektiv en ønsker å anlegge på saken om *Kirkelig kulturmelding* er foreløpig et åpent spørsmål. Stikker denne seg ut fra hovedperspektivet under KM 2005, eller ønsker en trekke forbindelseslinjer? Det samme gjelder en eventuell sak om nye menighetsformer.

Det er viktig for fremdriften at Kirkerådet vedtar en foreløpig saksliste på sitt mars-møte.

Innspill fra Knut Lundby

Kirkerådet har mottatt et innspill fra Knut Lundby om å være kirke i en ny mediavirkelighet. Arbeidsgruppa vurderer det slik at det vil bli for mye å ta dette inn på Kirkemøtet 2005, og anbefaler at innspillet vurderes i forbindelse med KM 2006: "En åpen kirke".

Sak til Kirkemøtet 2005: Premissene for Den norske kirkes møte med andre religioner

Innledning:

Overskriften på årets kirkemøte er "En misjonerende kirke." Et viktig aspekt ved den misjonerende kirke er forholdet til andre religioner. Teologisk nemd (TN) er i gang med å drøfte religionsteologiske problemstillinger. Dette arbeidet skal pågå i 1–2 år fremover. Det er allikevel naturlig at det sies noe om premissene for møtet med andre religioner i sammenheng med drøftingen av Den norske kirke som en *misjonerende kirke*. Det som presenteres for Kirkemøtet vil inngå som en del av det arbeidet som gjøres i TN. Samtidig er det viktig å merke seg at den teologiske drøftingen av forholdet mellom kristendommen og de andre religionene skal gjøres i TN, og er ikke gjenstand for drøfting på (dette) Kirkemøtet.

Det som presenteres her er en skisse til en saksfremstilling for Kirkemøtet om premissene for Den norske kirkes møte med andre religioner. Denne skisse tenkes å danne grunnlaget for et bakgrunnsdokument på ca 10 sider. Sekretariatet foreslår at selve vedtaket gjøres til en tekst på 1-2 sider, i form av korte teser. Tværkulturelt Center i Danmark har oversatt The InterFaith Networks adferdskodeks til dansk, "Takt og tone i religionsmøtet". Denne er lagt ved sakspapirene som et eksempel på hvordan disse tesene kan utformes.

Sekretariatet ber MKR om å komme med innspill til innholdet og profilen på saken.

Skisse:

1. Dialogens grunnlag: Menneskeverd, rettigheter og respekt

- Alle mennesker tilhører den treenige Gud fra skapelsen av
- I dialogen skal vi møte andre med en kristen grunnholdning: respekt og åpenhet
- Alle mennesker har samme verd, rettigheter, frihet og krav på respekt
- FNs menneskerettighetserklæring må respekteres – av oss og av våre samtalepartnere
- Religionsfrihet
- Religionenes potensial for både fred og krig: toleranse vs. urett
- Samfunnets lover bør bygge på felles verdier og normer, og er vern mot overgrep

2. Dialogens nødvendighet

- Kristne har en plikt til å arbeide for fred og forsoning i verden
- Dialog er eneste vei ut av konflikt
- Dialog er håp for fremtiden

3. Hva religionsdialog er

- Ulike typer av religionsdialog
- Søken etter sannhet
- Forpliktelse på sannhet

4. Hva religionsdialog ikke er

- Religionsdialog er ikke relativisme (relativisme er ikke et premiss, tvert i mot)
- Religionsdialog er ikke religionsblanding (synkretisme)
- Gir ikke grunnlag for felles trosutøvelse

5. Betingelser for dialog

- Kunnskap om egen tro – trosopplæring
- Trygghet i egen tro
- Ærlighet
- Likeverdighet mellom dialogpartnere

6. Dialogens utfordringer

- Ujevn maktbalanse
- majoritet vs. minoritet
- Ikke bare teologi som skaper holdningene våre – handler også om kultur
- Det finnes en vei mellom fundamentalisme og relativisme
- Dialog krever tålmodighet og må være langsiktig

7. Dialogens siktemål

- Dialogen handler ikke bare om forandring hos de andre, men også om at vi forandrer oss når vi lærer mer om de andre
- Sameksistens
- Samarbeid
- Misjon

8. Den norske kirke i dialog

- Hva skjer i dag
- Hvilket forbedringspotensial finnes

A
D
F
Æ
R
D
S
K
O
D
E
K
S

Takt og tone

i religionsmødet

Tvær-
Kulturelt
CENTER

Takt og tone i religionsmødet

Mennesker, der har forskellig tro, er blevet naboer - også i Danmark. Som troende mennesker har vi det til fælles, at vore forskellige traditioner og overbevisninger lærer os noget om vigtigheden af gode relationer mellem mennesker præget af ærlighed, indfølelse og respekt. Men mange af os er ikke vant til at dele hverdag med mennesker, der har en anden tro. Hvordan lever vi sammen i gensidig respekt uden at gå på kompromis med det, som vi selv er overbevist om er sandt?

I Storbritannien har *The InterFaith Network* udarbejdet en **adfærdskodeks**, som foreløbigt knap 90 organisationer m.fl. har tilsluttet sig - heriblandt repræsentanter for alle de større trossamfund. Tværkulturelt Center har oversat den britiske kodeks og tilpasset den danske forhold.

(1) VI ER ALLE MENNESKER

- Om at leve sammen i hverdagen

Vi tilhører den samme menneskehed, selv om vi har forskellig tro. Derfor bør vi behandle hinanden høfligt og med respekt. Det betyder i praksis:

- (a) At vi respekterer andres ret til at leve i overensstemmelse med deres tro og overbevisning inden for rammerne af dansk lovgivning.
- (b) At vi søger at forstå hinandens tro, værdier og livshistorie, og at vi giver hinanden frihed til at udtrykke det, vi tror og værdsætter.
- (c) At vi respekterer hinandens overbevisning med hensyn til madvaner, påklædning og anstændig opførsel, at vi forsøger at forstå hinandens praksis, og at vi er opmærksomme på ikke at vække unødigt anstød.
- (d) At vi erkender, at vi alle fra tid til anden svigter vore egne idealer, og at vi afstår fra fristelsen til at sammenligne vore egne idealer med andres praksis.
- (e) At vi gør alt, hvad vi kan for at forhindre, at uenighed udvikler sig til konflikt.
- (f) At vi aldrig griber til vold over for hinanden.
- (g) At vi i nærmiljøet så vidt muligt tager kontakt med hinanden, inden vi polemiserer mod hinanden i medierne.

(2) TROSSAMTALEN

- Når vi sætter ord på vores tro

Når vi taler sammen om vores tro, er det vigtigt, at vi respekterer hinandens frihed til at fortælle, hvad vi selv tror på, at vi er ærlige, og at vi spiller med åbne kort. Det betyder i praksis:

- (a) At vi erkender, at hvis en samtale skal være ægte, må begge parter være villige til både at fortælle, hvad de selv tror på, og at lytte til den anden part.
- (b) At vi giver hinanden frihed til at aflægge et personligt vidnesbyrd.
- (c) At vi er ærlige om vores egen tro og religiøse tilhørsforhold.
- (d) At vi ikke bevidst giver et misvisende billede af eller taler nedsættende om andres tro og praksis.
- (e) At vi korrigerer misforståelser og forvanskninger - ikke kun af vores egen tro, men også af andres.
- (f) At vi ikke skjuler vore hensigter.
- (g) At vi ved offentlige dialogmøder har en særlig forpligtelse til at sikre, at alle tilstedeværende behandles med respekt.

(3) KONVERTERING

- Opfordring til omvendelse

Vi ønsker alle, at andre skal forstå og respektere vore synspunkter. Nogle af os ønsker også at opfordre andre til at tilslutte sig vores tro. I et spirende multireligiøst samfund, hvor det ifølge lovgivningen er tilladt at skifte tro, bør en sådan opfordring være kendetegnet ved selvbeherskelse, omtanke og respekt for den andens frihed og værdighed. Det betyder i praksis:

- (a) At vi altid optræder høfligt og hensynsfuldt.
- (b) At vi respekterer andres ret til at være uenige med os.
- (c) At vi ikke trænger os ind på eller udnytter mennesker eller grupper, der er særlig sårbare, eller som befinder sig i en udsat situation.
- (d) At vi afstår fra enhver form for verbal eller fysisk vold, trusler, manipulation eller magtmisbrug, hvad enten der er tale om konvertering *til* eller *fra* vores egen religion.
- (e) At vi respekterer andres udtalte ønske om at få lov til at være i fred.

At opbygge en fælles hverdag i samme land er ikke altid let. Religion appellerer til dybe følelser, og det kan somme tider få destruktive følger. Hvor det sker, må vi alle søge at fremme forsoning og gensidig forståelse. Her kan vores tro være et stærkt og positivt motiv. Som troende mennesker er der meget, vi kan lære af hinanden uden at gå på kompromis med vores egen tro og livsholdning. Vejen fremad handler både om at ville og turde erkende uenighed og om at bygge på fælles håb og værdier i hverdagen.

Sak til Kirkemøtet 2005: Norsk asyl- og flyktningepolitikk

Mellomkirkelig råd har lenge vært opptatt av kritiske aspekter ved norsk flyktningepolitikk. Også biskopene i vår kirke har vært opptatt av flyktningsstilling og har fått en del medieoppmerksomhet omkring dette engasjementet. Bispemøtet tok i fjor høst kontakt med Mellomkirkelig råd med ønske om at det utarbeides ei "hvitbok" om norsk flyktningepolitikk med utgangspunkt i enkeltsaker. MKRs arbeidsutvalg har vedtatt ønsket om at et slikt dokument også skal danne utgangspunkt for en sak om flyktningsspørsmål på høstens Kirkemøte. Ei arbeidsgruppe nedsatt av MKRs sekretariat har begynt å jobbe med et slikt dokument. Arbeidsgruppa er også forankra i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP).

Hva skal dokumentet være?

Dokumentet migrasjonsgruppa utarbeider skal være et refleksjonsgrunnlag for Den norske kirkes arbeid på lokalt, regionalt og nasjonalt plan med asyl- og flyktningsspørsmål. Typiske eksempler brukes til å aktualisere utbredte problemstillinger og kaste lys over argumentasjonen rundt problemstillingene. På bakgrunn av dette skal migrasjonsgruppa foreta en etisk-teologisk refleksjon om de typiske eksemplene samt problemstillingene og argumentasjonen disse aktualiserer.

Forslag til struktur på dokumentet

Innledning

Ett eksempel.

Noen hovedtrekk i utviklingen og noen av de viktigste etisk-teologiske (nøkkel-)punktene.

Innledende kapittel

- a. Globaliseringsspørsmål som utgangspunkt (KISPs uttalelse om "uprooted people" kan være nyttig her).
- b. Hvor mange flyktninger er det rimelig at vi tar imot? (med oversiktstall over verdens flyktninger, se Flyktningerådets oversikt)
- c. Utviklingen i Europa/EU?
- d. Noen korte linjer om norsk politikk?

Konkrete perspektiver og enkeltilfeller (cases)

Dette kapitlet tenkes bygd opp omkring enkeltsaker som eksemplifiserer de konkrete perspektivene/temaene.

- a. Retten til å søke asyl.
Inkludert den praktiske muligheten for å gjøre det, kriminalisering, stengte grenser, kamp mot menneskesmugling.

- b. Avskrekking.
"Innvandringspolitiske hensyn", mistenkeliggjøring.
- c. Integrering.
Et flerkulturelt samfunn. Felles kultur eller felles rettigheter?
- d. "De illegale".
Folk uten juridisk status, inkludert de såkalt "ureturnerbare". Deres rettigheter eller mangel på sådanne. Hva gjør det med oss?

Etiske grunnperspektiver

- a. Nasjonens/statens sårbarhet versus enkeltindividers konkrete sårbarhet.
- b. Grunnleggende rettferdighetsspørsmål.
- c. Likebehandling.
- d. Menneskerettighetsperspektivet (må være et gjennomsyrende prinsipp).

Konklusjon

Konkrete utfordringer til kirka: hva kan vi gjøre?

Sak til Kirkemøtet 2005: Misjonerende menigheter

Saksprofil

Saken om *misjonerende menigheter* er tett på kirkemøtets tema *en misjonerende kirke*, men har et mer spesifikt menighetsfokus. Hvordan saksprofilen skal tegnes henger sammen med hva man ønsker at KM skal vedta. MKR inviteres til å gi innspill til dette. MKR bør også vurdere hvorvidt saken *misjonerende menigheter* kan romme alle de spørsmålene vedrørende misjon, som de ønsker at Kirkemøtet skal si noe om gjennom sine vedtak. Hvis dette ikke er tilfelle bør man vurdere om man vil foreslå en supplerende sak.

Saken om misjonerende menigheter kan tenkes bestående av tre hovedelementer: 1) Framstilling av aktuelle kontekster for misjon (jmf. notat); 2) Drøfting av viktige problemområder og utfordringer (jmf. notat); 3) Praktiske anbefalinger og prioriteringer. Det anses som ønskelig at de ulike elementene av saken gis en menighetsnær profil. Et viktig spørsmål handler om sakens teologiske profil. Ønsker man at Kirkemøtet gjennom sine vedtak skal gå tungt inn i de misjonsteologiske spørsmålene?

En misjonerende kirke konfronteres med en rekke misjonsteologiske, -strategiske og praktiske spørsmål knyttet til internasjonalt kirkesamarbeid og misjon. Utgjør saken om misjonerende menigheter en god ramme for å ta opp disse spørsmålene? Er det ønskelig at Kirkemøtet sier noe om slike spørsmål i vedtaks form, eller kan de belyses gjennom seminar og på annen måte?

Stofftilfang

Saken bør bl.a. gi plass for erfaringsmateriale fra prosjekt Menighet i Bevegelse (MiB). Prosjektet sendte ved årsskiftet ut et kurs/samtalehefte og oppfordret menighetene til å ta det i bruk som en forberedelse til Kirkemøtet. Prosjektet avsluttes i 2005 og vil legge igjen etter seg et temahefte med menighetene som målgruppe bestående av tre deler: 1) "Slik er vi misjonerende", presentasjon av noen menighetscase, 2) Presentasjon av noen innsendte svar på prosjektets fire spørsmål, 3) Hvordan utvikle misjonerende holdninger og praksis i menighetene - prosjektets materiale bearbeidet og tilrettelagt av en ressursgruppe. En tar sikte på at dette temaheftet er ferdig til Kirkemøtet. Det foreslås at det sendes delegatene som vedlegg til saken. Noen punkter fra del tre kan tas inn i saksdokumentet. Når man vet mer om deres innhold, kan det vurderes om de skal utformes til å bli en del av vedtaket.

Saken mottar også tilfang fra LVFs nye misjonsdokument "Transformation, Reconciliation, Empowerment". Del 1 handler om kontekster og kan gi tilfang til fremstillingen av aktuelle kontekster for menighetene i Norge. Del 3 handler om praksis. Denne delen vil ha varierende relevans da praksisen vil ta svært ulik retning i medlemskirkenes forskjellige kontekster. Del 2 handler om misjonsteologisk refleksjon. Dette kapitlet er viktig da det utfolder de tre nye misjonsteologiske hovedbegrepene som har fått plass i dokumentets tittel. Spørsmålet er imidlertid om saken om misjonerende menigheter "har plass til" dette stoffet. En kunne vurdere å oversette del 2 av dokumentet til norsk og legge det ved saksfremstillingen.

Det vil også foreligge et aktuelt stofftilfang fra KVs misjonskonferanse i Aten, som må vurderes i forhold til Kirkemøtet når en ser hvordan dette blir sendt ut.

Saksdokument

Hvis saken skal ha menighetene i fokus bør teksten være informativ og inspirerende. De ulike delene av dokumentet kan innledes med et eksempel. En kunne tenke seg en kombinasjon av teser og lengre tekst.

Vedtaketets form er et åpent spørsmål. En kan tenke seg at dette består av et sett teser. Hvis man ønsker å angi en profil, løfte fram ting, gi anbefalinger osv. må man finne en annen form. Et viktig spørsmål handler om hvem man skal adressere i vedtaket.

Det er også vanskelig å si noe spesifikt om dokumentets lengde, før saksprofilen avtegner seg tydeligere. Tenker man et saksdokument eller noe i retning av en betenkning?